

Advies van de Raad voor Dierenwelzijn (03/06/2014)

Betreffende aandoeningen bij honden ten gevolge van doorgedreven fok op uiterlijke kenmerken

Hoewel reeds tientallen jaren geleden melding werd gemaakt van de problematiek van de aandoeningen bij honden, ging de bal gaat pas echt aan het rollen na het uitzenden van de BBC-reportage *'Pedigree dogs exposed'* in 2008. Door de storm van reacties die deze reportage teweeg bracht ondernamen overheden en fokverenigingen in het Verenigd Koninkrijk en later ook in andere landen waar de reportage werd uitgezonden verschillende acties.

In ons land vroeg de Minister, bevoegd voor dierenwelzijn, aan de Raad voor Dierenwelzijn om een rapport te maken over de problematiek van de aandoeningen bij honden. In dit rapport "Aandoeningen en erfelijke ziekten bij honden ten gevolge van doorgedreven fok op uiterlijke kenmerken" worden op wetenschappelijke literatuur gestoelde aanbevelingen gegeven.

Hondenrassen zijn ontstaan uit het selecteren en kruisen van een aantal ouderdieren. Vroeger werd vooral geselecteerd op gedragskenmerken (in functie van het gebruik van de hond), terwijl er de jongste decennia voornamelijk wordt geselecteerd op het uiterlijk van de hond. Deze uiterlijke kenmerken zijn uitvoerig beschreven in een rasstandaard die wordt beheerd door kynologische verenigingen.

De eigenschappen waarnaar wordt gekweekt is het fokdoel. Om dit fokdoel te realiseren worden ouderdieren met de gewenste eigenschappen geselecteerd. Zo worden winnaars van tentoonstellingen en shows frequent ingezet als ouderdieren wat ertoe leidt dat slechts een klein aantal ouderdieren daadwerkelijk bijdraagt aan de volgende generatie. Dit leidt tot inteelt (inteelt is het paren van honden die nauw verwant zijn met elkaar) en een hoog inteeltpercentage. Wanneer die ouderdieren (die een ras hebben gevormd of veelvuldig ingezet zijn bij de fok) drager zijn van een erfelijke ziekte, dan kunnen deze die ziekte verspreiden in hun ras. Hierdoor worden de nakomelingen ook drager ervan. Een hoog inteeltpercentage maakt daarbij dat binnen een ras ook veel lijders (de ziekte komt tot uiting) kunnen voorkomen. Zodoende zijn er twee oorzaken voor het voorkomen van de aandoeningen:

- 1) overdreven anatomische kenmerken door een doorgedreven fok ten gevolge van een schoonheidsideaal binnen de rasfokkerij en maatschappij
- 2) een smalle genetische basis waardoor genetische ziekten tot expressie komen.

De moeilijkheid bij het behandelen van de problematiek van de aandoeningen en erfelijke ziekten is dat het een *complex gegeven* is met *vele uiteenlopende betrokken partijen* en *verschillende oplossingen*.

Bij deze problematiek zijn vele partijen betrokken, zoals de hondenfokkers (zowel hobbykwekers, professionele kwekers, kweker-handelaars als occasionele kwekers), verenigingen van hondenfokkers, stamboekverenigingen en rasclubs, handelaarsverenigingen, keurmeesters en dierenartsen. Voorlopig lijken de betrokken partijen in België eerder naar de andere partijen te wijzen om tot concrete oplossingen te komen. Nochtans is een interdisciplinaire benadering en samenwerking tussen stakeholders nodig om tot een gedegen resultaat te komen. Verder werden wel reeds initiatieven genomen op verschillende niveaus (zoals verbintenissen en charters bij (internationale) kynologische verenigingen), maar er moet over gewaakt worden dat deze effectief worden omgezet in realisaties en leiden tot resultaten.

Gebaseerd op wetenschappelijke literatuur, genomen initiatieven in het buitenland en/of ervaringen bij landbouwhuisdieren, stelt de Raad volgende aanbevelingen als mogelijk vertrekpunt voor:

- *Aanbeveling 1: Formulering van een fokbeleid per ras om de gezondheid en het welzijn te verbeteren (in overleg met de betrokken verenigingen)*
- *Aanbeveling 2: Aanpassing van de rasstandaarden en training en erkenning van keurmeesters (in overleg met de betrokken verenigingen)*
- *Aanbeveling 3: Behoud of uitbreiding van genetische diversiteit*
(bijvoorbeeld door het beperken van het aantal nesten per reu, het beperken van inteelt door een restrictie of verbod op 1ste en 2de graadkruisingen, werken met open stamboeken om frequenter nieuw genetisch materiaal toe te laten in een bestaand ras en het aanmoedigen van import en het gebruik van bloedlijnen uit een andere regio (al dan niet via kunstmatige inseminatie))
- *Aanbeveling 4: Het opstellen van databank en zijn toepassingen*
(bijvoorbeeld door registratie van de afstammingsgegevens van de honden, verplichte testen voor belangrijke aandoeningen bij registratie, systematische verzameling van gegevens over sterfte en

ziekten van alle geregistreerde honden en hun oorzaak, gebruik maken van fokwaardeschattingen)

- *Aanbeveling 5: Fokprogramma's uitwerken en uitvoeren*
- *Aanbeveling 6: Het positief imago van de geëngageerde fokker promoten.*

De Raad benadrukt dat de aanbevelingen voor de aanpak van deze problematiek van toepassing zijn op zowel honden met stamboom als zonder stamboom, aangezien de welzijnsproblemen ten gevolge van het fokken naar extremen en een te nauwe genetische basis bij beide voorkomt.

In de federale wetgeving is er beperkte mogelijkheid voorzien om de fokkerij te reguleren via het Koninklijk Besluit van 27 april 2007 (houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren): de Minister kan het fokken van dieren met erfelijke aandoening, bepaald door een lijst verbieden, en een verbod op het fokken door het kruisen van rassen wordt beschreven.

Op basis van voorgaande oplossingen wordt afgeraden dat de Minister deze lijst opstelt, omdat dergelijk verbod eerder tot een nog engere genetische basis zal leiden. Daarnaast is het aan te raden dat het wettelijke verbod op kruisen van verschillende hondenrassen wordt opgeheven.

De Raad wijst erop dat elke partij zijn verantwoordelijkheid moet nemen en stelt dat de overheid hierbij een faciliterende rol kan spelen.